

Nepodpisani se dopisi ne štiteku. Priposlan se prema tiskaju po 5 ur. svaki redak. Oglasi od 8 redaka stoje 60 no., za svaki redak više 5 no.; ili u slučaju opetovanja za pogodbe sa upravom. Novi se listu poštarom naplatom (aspego postalo) na administraciju "Naša Sloga" imo, prazimo i naj. bližu poštu valja točno označiti.

Komu list nedolje na vrijeme, neka to javi odpravnitru u otvorenu pismu, za koje se ne plaća poštarina, ako su izvana napisali: "Reklamacija".

NAŠA SLOGA

Izlazi svakog četvrtka na četvrtku.

Dopisi se novčadaju, ako se i neštiteku.

Nebiljgovan[istovi se neprimaju. Propisati: a. poštarinom stoje 5 for., za poštu 2 for. na godinu. Razmjerno for. 2/3, i 1 za polgodine. Izvanredne više poštarina.

Na malo jedan broj 5 novč.

Uredništvo i administracija nalazi se u Via Carintia br. 95

Poučni, gospodarski i politički list.

"Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari". Nar. Pos.

Otvorenje sabora

Mnogo godina, dapače vjekovo bili smo mi sužnji, a drugi gospodn ovdje u primorskih utranah.

Još od rimskih vremena bilo je ostalo jakih gradova, samostalnih obdina, koje su malo po malo primale talijanski jezik, kako se je mladio od latinskoga. A kada su bili ojačali Mlačići, oto ti dobar dio Istre pod oblastju lava sv. Marka, a to nešto mlom nešto silom.

Što nije došlo pod Mlačiće, padalo je polagano od svoja sloboda pod tudju gospodu, ponajviše njemčkoga rođa. Tako je došlo, da svo od kada se je pleso istrijski razvod, u tomu ima čest sto godina, već se u vođem diolu Istro nije službiono priznavalo hrvatskoga ili slovenskoga jezika, kojimi govori većina puka u našoj pokrajini. Gospodni no, trgovci no, javni službenik no, a hrvatski jezik ostado dakle samo za kimeta il točanka i kapača i za duhovnika, koj ga je jedini sliedio u svih težkoćni životni, pa tako i u toj.

Ali od naroda do naroda, ili od koljona do koljena, bilo je prošlo mnogo i mnogo godina, to se je kao zakon postavilo, da cialu Istria ima samo jedan gospodujući jezik, a to je talijanski.

Tko je iz početka našoga narodnoga probuđenja pomislio i sumo izrekno misao, da bi moglo i druguđije biti, toga su držali za preljunan, i pred vlastitim njegovim pukom opisivali ga za tuđijina, koj nečeli dobra svojoj rodnoj zemlji — No, došlo je vrijeme drugih misli i drugih čina...

Narod hrvatski i slovenski po Istri otvorio je oči, to je počeo računati ovako:

"Ako gospodujuća stranka talijanska neće ni da čuje kad ju što pitaj hrvatski, u svojem jeziku, kakova je to željad, gdje je njezina

dužnost brinuti se pojednako za cialu pokrajinu, gdje su naša prava?

"Ako smijemo Boga moliti hrvatski, a Bog daje suncu da sije i daju da pada jednako i na njivu Talijana i Hrvata, zašto, da kukavni zemaljski mogućnici nečaju moni pravo moje, kad ga pitam svojim jezikom?"

Po tih mislihi narod hrvatski i slovenski u Istri pozdravio je srdačnim veseljem pred čpat godinu onaj dan, kada se je u Poročkom saboru od strane pučkoga zastupnika čula prvi put hrvatska besjeda.

Narodu je poskočilo srce, jer je na usta svojih zastupnika onaj dan očitovao: "Ojsto Talijani Istro, ako smo braća, valja, da smo jednaki u svomu. Mi svoj jezik dižemo na onu visoku čast, na koju sto Vi vaš jezik podignuli."

Ali kamo vođe zadovoljstvo ina odućiti svaka hrvatska duša, također preko medja maleno Istro, kada dođu, da se je dno 10. oktobra ovo godine prigodom otvorenju sabora u Poroču hrvatska besjeda čula i od strane predsjedništva saborskoga i od strane vladinoga zastupnika. Da, odmah iz predjednika, koj je kazao, da je za saborsko razpravo potrobit jedni jezik i jedini do čnda rabljoni poslovni jezik saborski, odmah zatim ustao je sa predjedničko stolice g. dr. A. Duklić i sam u hrvatskim jezikom pozdravio je sabor.

Krajstvo saborskoga predsjedništva u Istri urotilo se je sumo proti sibi. Tamo je za uvjek izgubljen biljeg izključnoga talijanstva Istro.

A kad se povrh toga uzmu na um, da je sabor pozdravio vladin zastupnik također u hrvatskom, i da je taj vladin zastupnik upravo onaj Aleksander vitez Elusohog, koj je u hrvatskom strankom u Dalmaciji i na

naših otocih lomio kopljaj, ali izgubio moj tan. Kada to pomislimo, mirne duše uzklieknemo: Slava Tobi Gospod!

Da, slava Bogu, a svaka čast uztrajnosti naših zastupnika, jer niti je popustila dobro voljo saboraska vođina ni e. kr. vlada. Ova stoeđevina izvojevana je ultimatom, kojoga je dala hrvatsko-slovenska stranka u Istri: ili najsvodačnije priznanje, da smo narod, ili čoto od sutra sami sjediti u saboru, ali mislito na posljeduel

Istarski sabor g. 1889.

Otvorenje sabora. 10. oktobra.

Toga dana smetao se veći dio saborskih članova poaljje. 10 sati u stolnoj orkvi ksil svečano sv. mise, koju je odpravio u katedralju presvj. goep. biskup dr. J. Klapp.

Poslije sv. mise uputilo se članovi sabora u prostorje saborskoga odbora, to se taj pnbavilo u međusobnom razgovoru skoro do podna. Okolo podna skupilo se saborski zastupnici svi osim jednoga — u saborskoj dvorani. Od vrlitah bijaše prisutan i jedni biskup poročki presvj. goep. dr. Klapp. Saborске galorje jona pino. U to stupo u saborsku dvoranu saborski predsjednik g. dr. Mato Campitelli i vladin zastupnik o. kr. namjesništvički savjetnik g. Aleksander vitez Elusohog. Zaustav ovaj posljednji svoje mjesto na doonu saborskoga predsjednika, i doim je svomu na llovo stajao dr. Anto Duklić, rođa talijanski.

Vladiki sabora!

Njegovo o. kr. apostołoko Vrhlaštvo udostojelo se milostivo imenovati protivljenim odlukom od dne 1. septembra t. g. saborskoga zastupnika g. dra. M. Campitelli-a saborskomu kapelanom za medjašnu grofiju Istri, to saborskoga zastupnika g. dra. A. Duklića njegovim zamjenikom u razvanju saborskoga sabora.

Iza toga nastavi vladin zastupnik: Sada će rođena gospoda izvoliti da polože u moje ruke svečano obećanje, koje glasi:

"Obećajem vjernost i poslušnost cearnu, poštovanje zakona, sdušno izvršavanje svojih dužnosti."

Saborski predsjednik reče: promotto a podpredsjednik: obećajom.

Na to zauzmu sva trojica svoja mjesta a saborski predsjednik prođita sliedeći govor:

Postovana gospodo zastupnici!

Podanošom pouzdanjom vrlinogogospodara prvom častju u pokrajini, što je najvika služba, za kojom možo težiti slobodni građanin, najvažniji osaraskoj milosti, primih istu kao rođoljubnu dužnost; skuprem ponajvažju sama sobo, znadoh, da ušam doravao toll težakom zadatku, to požohli, da bude poavan na to koji drugi dostojniji od mene.

Primajuć to i strepud u duš, tješilo me zadovoljstvo pokrajino; no pripravljeno mi svečanosti, koje će mi ostati uvjek u ugudnoj upomeni, počto naklisklju svaku moju žaluju, prinuče me na ozbiljno razmišljanje i duvju, da li ću moći odgovoriti našojvom.

Moja prošlost vam je jamstvo za moju budućnost —; distuđa smadnja, poštenje i stalnost našda, ozbiljnost i uztrajnost volje, sav život posvećeno dobru moju uku domovino i pokrajino —; to mojih naslova koje du neokakljane saduavali.

U vrhanju teško je očitljivo, dužnosti predsjednika ovoga visokoga sabora i glavara slavnoga saborskoga odbora, biti čo mi nečovjonihi putokazom zakonik i pravilnik saborski, dobro i čast Istro, a stalni vodič primjur slavnoga moza mi predastanika, kojega uzimljem za učitelja. Primajuć visoku čast i snajuć, da njoj nšam doravao, računao sam stalno na mudrost, na rođoljubnu samoznaju i na dobrohotno potrpljenje Vaše, medju kojimi brojim i vnanjom toliko prijatelja i starih drugova, i na razumno i marljivo sudjelovanje onih poštovanli, koje čoto izabrati kao prijedničko, tu na blagohotnu podporu osarake vlade.

Prošli sabori i dočimni nezlučni zomajjski odbori učinili su mnogo na korist pokrajino i Istranah, što bi bilo nepravedno nepripisati. Priznavajuć to kao tužno obćeg molnja, štim to sa zahvalnošću, no ipak moram kazati, da troba jošto mnogo učiniti u strukali uzgojno-zdravstvenih i gospodarstvenih, naposo pako u uredonju raznih mjestonih uprava. Njgo dobro urođeni urodi i cvatueće stanje pokrajinskih finansijah, koje nam dozvoljavaju, da mirno gledamo u budućnost to

PODLISTAK.

IX. Povest Kastva.

(1) od god. 1465—1778. (Dalje).

Godino 1598. namestnik kapetanije: "Andrej J. urković Ričanin, svako pučtano časti dostojni gospodin."

Godino 1618. Jeremia de Leo.

Godino 1624. Juraj Stemborgur naučijostnik.

Godino 1630. po prišli unapred. Benedikt Sabbatini ili Sabbatinus. Zakopan je u kapeli sv. Svetih iza velikoga oltara sv. Jelone u Kastvu. Grobnja ploča vrlo je lopa. Odugov napise: "Dous misericordie nostri. Onda orao jezuitski. a izpod njega golub sa uljikom i komad korinbijske. Pak napise: Benedictus Sabbatinus Pro Societate Jesu Collegii Fluminensis Cap. Castuati et sibi vivis et suae dilectio Coniugi Laurae natae Catalanae pre defuncto die X. Mai MDCCXXIV. mozna posuit.

Od njegove doba sadurana je krasna slika. Majka božja uzasi u nebo na krilih andjeoskih, a okolo nje sve poglavitiji sveti i svete božje, a nešto veći od njih kleči donator sin Sabbatinov mladi Carolus u ruhu redovničkom. Tu sliku obnovio je

ili prirođio Sabbatini za dušu svoga "sina Karla, a pomoću druge žene, koja se je zvala Laura Katalanska (Laura de Catalana).

Napise je izpod slika latinski: Bened. Sabb. Anno post Obitum Caroli filii exdovoz. eu (m) Laura de Catalana in 21 votis ux. diCavit (dlovit) MDCCXXIII. Castuati Capitanus.

Sabbatini bio je prvi kapetan, kojega su postavili jezuiti tada već gospodari gospodstvo. Nije bio aretan. Pod njim htoli su jezuiti sačiniti novi urban, to jest potanski popis i uredbu svega što lin narod ima davati. Narod se je na to uzbuonio spominjuć se starih doha, kad se je davalo desetinu samo od nekih priroda, pak mirna Bosna; a onda se pohujali te novotarije. Cesar pošalje Jurja Barbo Kozljakoga i Belajkoga gospodina neka, kao carski komisar razvidi što je. Ali je Barbu loša sreća bila. On sam optužio cesaru meteh i novolju, koja ga bijaše stigla. To se je dogodilo godine 1635.

Naroda se dalo pod oružje do 500 glav. Na čelu bune stajao je Ivan Pavlinić, a brat mu plovao Don Andrija da je bio buni sklon. Bačili su u lokvu Petra Baričevića i nekoga staroga Voločaka, jer da su izdajice. Sluga Sabbatinov da se je sretnom sgodom spasio. Graf Barbo i sed-

morica drugih, medju njimi rektor jezuitski i kapetan bili zatvoroni u katedrali i nisu se smeli pokazati. Narod je vikao, da hodoataro pravice i starinsku skupštinu (il loro senato, piše Barbo), a vra je bila u puku, da osar ne pedepna, kad je sav narod u buni. Barbo je pristao u onaj silni na podnuvu kapitalacju, i podpiso je što su Kastavci zahtevali, ali čim je odmaknuo peto, izjavlja, da ga oni podpisi i obećanje no vožu i piše vrlo slož o narodu. Preporuča cesaru ovo: Poslati u Kastav jaku četu muškotira dok se narod ne umiri, razariti gradeko zidino, kastel sagraditi vani na povišom mestu, da gospoduju nad gradom i ukiniti pravou po kojoj se Kastavci do onda izabirali sami župnika (plivana), jer da čovek kojega oni sami izvoljuju mora a njimi držati. U obće, da se tomu puku nesmije ništa dobra dati. Cesar je bio pametniji, pak nije nego malonim delom poslušao saveto Barbove; dapače je zanimavo, da je upravo kolodvođa buno Ivan Pavlinić, koju godinu kasnije bio, komunika kaniler.

Godino 1647. Bio je kaneton Martin Diminić. Mnogo tužbo činili su Kastavci proti njemu.

Godino 1681. spominje se kapetan Luka Celebrini. I Diminić i Celebrini bijahu po svoj prilici Rođani.

Godino 1686. Fran Moralli. Kažu da je bio Rođanin. Zaglavio je u buni baš to godino. Tado rođ, da je proti "staroj pravici" htio na silu uvesti desetinu od sođiva, a budi proštono i od dovojaka. Ukuplja je ker staru i mladu, to su Moralla utopili u lokvi pred orkvom svoto Trojice.

O toj buni i zločinu nalazi se u pi-smohranah velika još neiztražana razprava. Glavnoga krivca rođ bi, da se nikad nije pronašio, jer da je svatko pozvan na sud, govorio: "svi smo ga, i ja i moj brat i mojega brata brat i sudac Kinkola i svi do vragu toga, još ga je stara Mara s prošlicom badnula."

Moralo je biti grozno to umorstvo, jer razjarona svotina loš je gospodar, kao i voda kad se razlije, ili vatra kada su razplama.

Tim groznijo moralo je biti, kad je do danas ostala u narodu šala iz koje se vidi kakvo je čuđenje: bilo obuzelo onaj čas buntovniko.

Moralli, da je naimo nazivao na pomoć Boga i svotu Trojicu, a buntovnici da su vikali: Ni troba ne, čemo sami, sami!

Taj čin u Kastavčićini ni danas nije zaboravljen; ali meni se čini, da su više krivi bili drugi nego li puk sam. Istina je to, da je u Kastavčićini bilo velikih i

